

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Szepesházi Péter ügyvéd (felperesi jogi képviselő címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek a dr. Jánossy Boglárka ügyvéd (alperesi jogi képviselő címe) által képviselt I. rendű alperes neve (I. rendű alperes címe) I. rendű és az II. rendű alperes neve (II. rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. november 20. napján kelt 37.G.41.211/2017/32. számú ítélete ellen a felperes által 33. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

közbenső ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.407/2020/5. számú részítéletével elbírált rendelkezéseit nem érintve – megváltoztatja, és megállapítja, hogy a peres felek között 2006. március 31. napján közjegyzői okiratba foglaltan létrejött ügyletazonosító számú kölcsönszerződés II.2. pontjában foglalt, a felperest kezelési költség megfizetésére kötelező feltétel érvénytelen.

A másodfokú részperköltséget a felperesnél 50.000 (ötvenezer) forint ügyvédi munkadíjban, az I. rendű és II. rendű alperesnél együttesen 50.000 (ötvenezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A közbenső ítélet alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2006. március 7-i hitelkérelmére a felek között 2006. március 31-én közjegyzői okiratba foglalt devizaalapú kölcsönszerződés jött létre, amelyben az alperesek 7.000.000 Ft összegben vállalták kölcsön folyósítását. Tartalmazta a szerződés, hogy az alperesek a kölcsönt, annak ügyleti kamatát, a kezelési költséget, a késedelmi kamatot és az egyéb költségeket a folyósítást követően devizában állapítják meg: a forintban meghatározott kölcsönösszeg devizában történő megállapítására a folyósítás napján érvényes, az I. rendű alperes által alkalmazott deviza vételi árfolyamon kerül sor, amelyről a felperes a folyósítási értesítőben kap tájékoztatást. Tartalmazta ezen felül a kölcsönszerződés az induló teljes hiteldíjmutató (a továbbiakban: THM) értékét (évi 7,3%), az ügyleti kamat szerződés aláírásakor mértékét (évi 4,7%), a folyósítás napjától fizetendő kezelési költség mértékét (évi

2,4%), a futamidő adatát (15 év), a törlesztőrészletek számát és a kölcsön lejáratát (180 db, 2021. március 31.), továbbá 2006. március 31-i deviza eladási árfolyam figyelembevételével a szerződéskötés napján a törlesztőrészlet összegét (232,59 CHF).

[2] Kikötötték a felek, hogy a felperes az első száz részlet tekintetében csak a hiteldíjat kell megfizesse (türelmi idő), a hiteldíj minden hónap 4. napján esedékes egyenletes törlesztéssel. A türelmi idő leteltével a felperes a hátralévő futamidő alatt mind a tőke, mind a hiteldíj tekintetében köteles egyenletes törlesztésre minden hónap 4. napi esedékességgel. Az alperesek az egyes törlesztőrészletek forintösszegét az esedékesség napját megelőző napon érvényes, az I. rendű alperes deviza eladási árfolyama alapján a hirdetményben közzétett kamatláb és a még hátralévő futamidő alapján havonta határozzák meg. Az első törlesztőrészlet folyósítás napján érvényes deviza összegéről a felperes a folyósítási értesítő megküldésével kap tájékoztatást.

[3] Az alperesek kötelezettséget vállaltak arra, hogy a szerződéskötés napjától 2008. január 4-ig esedékessé váló tőke, ügyleti kamat, kezelési költség törlesztések esetén a deviza eladási árfolyamot legfeljebb 166 forintig veszik figyelembe.

[4] A szerződés III. pontja tartalmazta, hogy a felek elfogadják a közjegyzői okiratba foglalt, a felperes terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tanúsításaként a felperesnek az alpereseknél vezetett számlái és vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői tanúsítványt. A felperes alávetette magát annak, hogy a közjegyzői okirat szerint a terhére fennálló kölcsön- és egyéb járuléktartozás összegét esetleges végrehajtási eljárásban a közjegyző a fentiek szerint tanúsítsa.

[5] A szerződés V.4. pontja a felperes nyilatkozataként tartalmazta, hogy tudomásul veszi, a forint/deviza piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata. Tudomása van arról, hogy a futamidő alatt a folyósítás napján érvényes, az alperesek által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben viseli. Kijelentette egyúttal, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tette és fizetőképességének megfelelően mérlegelte.

[6] A kölcsönszerződés aláírását megelőzően a felperes 2006. március 7-én kockázatteltáró nyilatkozatot írt alá a devizában nyilvántartott lakás- és jelzálog típusú hitelekhez kapcsolódóan, amely tartalmazta, hogy az I. rendű alperes a felperes által forintban igényelt, de devizában nyilvántartott kölcsön összegét a folyósítás napján figyelembe vett, az I. rendű alperes által alkalmazott deviza vételi árfolyamon számítva forintban folyósítja. A felperes a kölcsönt forintban törleszti és az I. rendű alperes az egyes törlesztőrészletek forintösszegét az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg. Kijelentette a felperes, hogy tudomása van arról,

hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama – CHF esetében bármilyen irányban és bármilyen mértékben – napról-napra változik, ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forintösszege előre nem megállapítható. Amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. A felperes nyilatkozott arról is, hogy a fentiekre figyelemmel a devizában nyilvántartott kölcsön folyósítását úgy kéri, hogy az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegét megértette és a felmerülő kockázatot viseli. Kijelentette azt is, hogy az I. rendű alperessel szemben az általa alkalmazott vételi és eladási árfolyamok kockázatából eredően igényt nem érvényesít.

[7] A 2006. április 5-i folyósítási értesítőben az alperesek tájékoztatták a felperest, hogy a 2006. április 5-én érvényes deviza vételi árfolyam alapulvételével a tartozás svájci frankban 41.873,54 CHF, a kölcsön induló havi törlesztőrészletének összege 235,19 CHF.

[8] Az alperesek 2012. június 7-én közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozattal a felperessel kötött kölcsönszerződést felmondták.

A felperes keresete és az alperesek ellenkérelme.

[9] A felperes módosított keresetében elsődlegesen a felek közti kölcsönszerződés létre nem jöttének, másodlagosan teljes érvénytelenségének, harmadlagosan pedig részleges, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezés, valamint a kezelési költség kikötés tisztességtelenségének megállapítását kérte. Elsődleges keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205. § (2) bekezdésére alapította a kölcsöntőke devizában kifejezett összege, a törlesztőrészletek mértéke és kiszámítási módja, valamint a V.4. pont hiányossága miatt a szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó disszenzus hiányában. A szerződés teljes érvénytelenségét a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), d) és e) pontjaira hivatkozással kérte megállapítani. Hivatkozott továbbá a szerződés III. pontjának a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjaiba ütköző jellegére. Állította ezen felül a kezelési költségre vonatkozó kikötés tisztességtelenségén keresztül a THM téves meghatározását, a részleges érvénytelenség körében pedig a szerződés V.4. pontja és a II.2. pontja tisztességtelenségét. Arra az esetre, ha a szerződés V.4. pontja szerinti kockázatfeltáró nyilatkozat elemi hiányosságai ellenére a felek között a szerződés mégis létrejött volna, úgy a hiányos tájékoztatás miatt az árfolyamkockázat fogyasztóra történő telepítése a rPtk. 209. § (1) bekezdése és a Kúria 2/2014. PJE számú jogegységi határozata alapján tisztességtelen, emiatt szerződés részlegesen érvénytelen. Jogkövetkezményként az érvénytelen kikötések – ex tunc hatállyal – nem kötik a feleket, a tartozást (a 26/F/3 alatti számítás szerint) forintkölcsönként kell elszámolni. Ha a 11.2. pont kezelési költség kikötése miatt nem lenne érvénytelen a szerződés egésze, úgy a kezelési költségre vonatkozó szerződéses kikötés tisztességtelensége miatti részleges érvénytelenségre alapítottan azt kérte megállapítani, hogy nem köteles – a teljes futamidőre vetítetten az MNB hitelkalkulátora segítségével számított – 2.174.268 forint kezelési költség megfizetésére (3/F/3).

[10] A keresete indokaként egyebek mellett arra hivatkozott, hogy a kezelési költség felszámítása amiatt tisztességtelen, mert a kölcsön ellenszolgáltatása az ügyleti kamat. A kezelési költség ellenszolgáltatásnak csak akkor minősülne, ha lenne mögötte olyan szolgáltatás (valós kiadás), melyet ellentételez. A feleket a rPtk. 277. § (4) és (5) bekezdése alapján terhelő törvényi együttműködési és tájékoztatási kötelezettség teljesítéséért vagy a szerződés szerinti szolgáltatási kötelezettség teljesítéséért külön költségterítés jogszerűen nem követelhető. A kezelési költség nem a szerződés főszolgáltatásának a része, a szerződés anélkül is teljesíthető, a kamatot meghaladóan minden további díj és költség járulékos jellegű. Az ellenszolgáltatás nélküli szolgáltatási kötelezettség kikötése miatt kedvezőtlenebb helyzetbe került a rPtk-ban szabályozottnál, ez reá nézve egyoldalú egyensúlytalanságot eredményezett, mely az EUB C-415/11. számú („Aziz” ügyben hozott) döntése szerinti teszt elvégzése alapján is tisztességtelen.

[11] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

A védekezésükben egyebek mellett arra hivatkoztak, hogy a kezelési költség a hiteldíj része, így a szerződés elsődleges tárgyának minősül. A kezelési költség (a rHpt. 2. számú melléklet 10.3. pontja által közvetve definiáltan) a kölcsönszerződés nyilvántartásával, elszámolásával, figyelemmel kíséréssel, ellenőrzéssel, behajtásával, illetve forrás finanszírozásával kapcsolatos adminisztratív szolgáltatások árát állapítja meg, sem kikötése, sem értékarányossága szempontjából nem vizsgálható a megfelelése, a mögötte álló szolgáltatások nélkül a kölcsönszerződés nem is teljesíthető. Miután szövegezése világos és érthető, így a 93/13/EGK irányelv 4. cikke (2) bekezdésére figyelemmel – összhangban a rPtk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakkal – nem vizsgálható a tisztességtelensége. A kezelési költség főkötelezettség jellegét alátámasztja a kölcsönszerződés részét képező Üzletszabályzat 5.1., 5.5., 5.6., 7. pontja, valamint a hirdetmények díjtáblázata is. A kezelési költség nem tekinthető egyoldalú és indokolatlan kikötésnek. A jogszabályi rendelkezések is lehetővé teszik a kezelési költség alkalmazását. [rHpt. 203. § (3) bekezdés c) pontja; rHpt. 209. § d) pontja; rHpt. 210. §-a; rHpt. 212. § (2) bekezdése; THM rendelet], s a jogszabályi rendelkezéseket tükröző szerződéses kikötés tisztességtelensége a rPtk. 209. § (6) bekezdése alapján nem állapítható meg.

Az első- és a másodfokú határozat

[12] A Fővárosi Törvényszék a 2018. november 20. napján kelt 37.G.41.211/2017/32. számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II. rendű alpereseknek személyenként bruttó 70.000 - 70.000 forint ügyvédi munkadíjat. Megállapította, hogy a le nem rótt 420.000 forint kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítélete indokolásában megállapította a szerződés létrejöttét a rPtk.205.§-a alapján vizsgálva, hogy a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés a felek által lényegesnek tartott kérdéseket felölelte és a szerződés a rHpt.213. § (1) bekezdés a), b), d) és e) pontja

alapján sem érvénytelen. Az árfolyamkockázat feltárása kapcsán az alperes a rPtk. 205. § (3) bekezdése alapján őt terhelő, a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében specifikált kötelezettségének eleget tett. A tájékoztatás alaki és nyelvtani szempontból és tartalmában is érthető, abból a tipizált fogyasztó értékelni tudta az ügylet pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit. Tudomásul vette a felperes azt is, hogy a deviza árfolyamváltozásából eredő kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben viseli, és azt fizetőképessége mérlegelésével vállalta el. A szerződés ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezése kapcsán kifejtette, hogy a sérelmezett kikötés miatt a felperes helyzete a bizonyítás terén indokolatlanul és egyoldalúan nem vált terhesebbé. [Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja]. A Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja szerinti feltételt a hivatkozott rendelkezés nem tartalmaz és a szerződés egyoldalú értelmezésére sem jogosította fel az alpereseket [Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) pont

].

A kezelési költség felszámítása vonatkozásában hangsúlyozta, hogy e költség – mint főszolgáltatás – tisztességtelensége a rPtk. 209. § (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható, mert annak első fordulata alapján főszolgáltatást megállapító, illetve a második fordulata alapján a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződéses kikötés. A rPtk. 200. § (1) bekezdése és 523. § együttes értelmezése alapján nem állapítható meg, hogy az alperesek főszolgáltatását kizárólag a kamatban határozhatták volna meg a felek. A rHpt. 212. § (2) bekezdése a teljes hiteldíjat a fogyasztó által a kölcsönért fizetendő terhelésként definiálja, azon belül a költségeket is feltünteti, így a felperes nem hivatkozhat alappal arra, hogy az alperesek a jogszabályi kötelezettség teljesítését az ellenszolgáltatás körében ne vehetnék figyelembe.

[13] Az elsőfokú ítélet ellen a másodfokú eljárásban pontosított (Gf.12.) keresetének megfelelő megváltoztatása, ennek hiányában az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést.

[14] Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság döntése jogszabálysértő, lényeges részeit tekintve téves jogértelmezésen alapul. Egyebek mellett azzal érvelt, hogy a jogszabályok által előírt vagy a szerződésből eredő kötelezettségek körébe eső költség nem terhelhető kezelési költségként a fogyasztóra. Egyébként sem érthető az elsőfokú bíróság ítélete, ha valami a főszolgáltatás része, anélkül a szerződés nem teljesíthető, ez a kezelési költség esetében értelemszerűen nem áll fenn. Fellebbezése kiegészítésében – arra alapítottnak, hogy a kezelési költség a szerződés fő tárgyának részét képező jellege kapcsán kétféle jogi álláspont alakult ki az ítélkezési gyakorlatban és a Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett – kérte a C-621/17. számú ügy befejezéséig is a per tárgyalásának felfüggesztését.

[15] Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben – korábbi nyilatkozataikat fenntartva – az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték.

[16] A felperesek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2019 július 8-án kelt 36.Gf.40.044/2019/13/I. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[17] A felperes indítványával ellentétben a másodfokú bíróság nem tartotta indokoltnak a C-621/17. számon folyamatban levő előzetes döntéshozatali eljárásra figyelemmel a per tárgyalásának felfüggesztését. Rögzítette, hogy az átalány jellegű kezelési költség kikötése jogszerűségének megítélésével kapcsolatban a többségi bírói gyakorlat már kialakultnak tekinthető. A kezelési költséggel kapcsolatos jogvita eldöntése az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) korábbi jogértelmezései tükrében nem teszi szükségessé az uniós jog értelmezését.

[18] A részleges érvénytelenség körében a kezelési költséggel összefüggésben rögzítette az ítélet, hogy az rHpt. 2. számú mellékletének 10.3. pontjából is következően pénzkölcsön esetén ellenszolgáltatás alatt nem egyedül a kamat, hanem a tőkeösszeget terhelő kamat, kezelési költség vagy egyéb díj is értendő. Az ágazati jogszabályokkal a hitelező feladatává tett teendők nem tekinthetők kizárólag a hitelező érdekkörébe tartozó tevékenységnek, a költségek pedig a hitelező érdekében felmerült kiadásnak. A megjelölt költségek elválaszthatatlanul kapcsolódnak a szerződés létrejöttéhez, teljesítéséhez, így a mögötte álló feladatok ellátásában a feleknek megállapodniuk sem kell. Kölcsönügylet esetén e feladatok jellege szükségképpen a pénzügyi szolgáltatásához hasonlóan, ami az adós ellenszolgáltatása körében a kezelési költségre is irányadó. A kezelési költség hagyományosan, a szerződési gyakorlatnak megfelelően került a törvény rendelkezéseibe, kifejezi, hogy azt a jogalkotó nem tartja tisztességtelennek, felszámítása lehetőségét a törvény megerősítette. A kezelési költség felszámításának a perbeli szerződés megkötésének időpontjában is volt jogszabályi alapja [rPtk. 200. § (1) bekezdés, rHpt. 203. § (3) bekezdés c) pont, 209. § d) pont, 210. § (2) bekezdés, 212. § (1)-(2) bekezdés, 213. § (1) bekezdés e) pont]. Mindebből következően a kezelési költség finanszírozás jellegű, egyúttal meghatározó a szolgáltatás és ellenszolgáltatás irányában is. A hitelező által szükségképpen nyújtandó szolgáltatásért járó ellenszolgáltatásnak minősül, amely a felek megállapodásától függően jelentkezhet a kamatban vagy önálló címen. Tisztességtelenségének vizsgálata és korlátai aszerint alakulnak, hogy a kikötés világos vagy érthető-e. A perbeli feltételre konkretizáltan megállapítható volt, hogy annak megfogalmazása világos és érthető, a hiteldíj, idetartozóan a kamat és a költség a szerződés azonos pontjában és nem mozaikszerűen jelent meg. A szerződés pontosan meghatározta a kezelési költség adott időpontban fennálló tőketartozásra eső éves mértékét, a mögötte álló szolgáltatás természete pedig magától értetődő. A hitelezési gyakorlatban ugyanis köztudomású, hogy a hitel létszákhöz igazítottan a folyósítási díj a hitelszerződés megkötésével kapcsolatos banki adminisztráció miatt fizetett ellenszolgáltatás, amely a folyósításig merül fel, a kezelési költség pedig a hitel futamideje alatt felmerülő banki adminisztrációért fizetett ellenszolgáltatás. Nem volt ezért megállapítható az alperes költségfelszámításának tisztességtelensége, hogy ugyanazon tevékenységért kétszer érvényesített díjat ügyleti kamatban és kezelési költségben, vagy úgy számította volna fel ellenszolgáltatását, hogy annak háttérében nem volt a fogyasztó érdekében végzett banki szolgáltatás. A kezelési költség százalékos mértékét és vetítési alapját a szerződés világosan és egyértelműen határozta meg, ezért a kezelési költség átalányjelleggel történő felszámítása miatt a kikötés tisztességtelensége az rPtk. 209. § (4) bekezdése szerint nem volt vizsgálható.

Kúria határozata

[19] A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2021. május 25-én kelt Gfv.VII.30.407/2020/5. számú részítéletével a jogerős ítéletet a 2006. március 31-én létrejött kölcsönszerződés kezelési költségre vonatkozó II.2. pontja érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránti keresetet elbíráló részében hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Egyebekben a jogerős ítéletet – részítéletnek tekintve – hatályában fenntartotta.

[20] Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű és a II. rendű alperesnek mint egyetemleges jogosultaknak 127.000 forint felülvizsgálati eljárási költséget. Megállapította, hogy a le nem rótt 700.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

[21] Kifejtette, hogy önmagában az, hogy a másodfokú bíróság döntésével nem várta be a EUB előtt C-621/17. számon kezdeményezett – időközben befejezett – előzetes döntéshozatali eljárást, nem tette jogszabálysértővé a másodfokú bíróság döntését és nem eredményezhette a felülvizsgálni kért ítélet hatályon kívül helyezését.

[22] Egyetértett a Kúria az ügyben eljáró bíróságok álláspontjával abban, hogy megállapítható volt a felek közti kölcsönszerződés érvényes létrejötte a csatolt iratokban rögzített tartalommal. Az elsőfokú eljárásban rendelkezésre bocsátott iratokból – kiemelten a hitelkérelem és a kölcsönszerződés alapján – megállapította: a peres felek között valamennyi lényeges kérdésre kiterjedően a kölcsönszerződés az írásban rögzített tartalommal létrejött [rPtk. 523. §, 205. § (1) és (2) bekezdés, 218. § (1) bekezdés], a szerződés a részletesen kifejtettek szerint megfelelt az rHpt. 213. § (1) bekezdés vizsgált pontjaiban megfogalmazott elvárásoknak is.

[23] Megállapította, hogy az árfolyamkockázat kérdéskörében a felek szerződését megelőző kockázatfeltáró nyilatkozat és a megkötött kölcsönszerződés vonatkozó szabályozásának együttes jelentőségéről, ebből következő együttes vizsgálatuk szükségességéről az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötések tisztességtelenségének megítélése során helytállóan foglaltak állást az ügyben eljáró bíróságok. A 2/2014. PJE jogegységi határozat, valamint az EUB C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indokolásából is kitűnően – a felek közti szerződés szövegén túl jelentősége van a pénzügyi intézmény részéről egyéb úton nyújtott tájékoztatásnak, magának a kockázatfeltáró nyilatkozatnak is [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1) és (2) bekezdés]. Az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban felállított követelményrendszert maga a fogyasztói irányelv, az irányelvet a hazai jogba átültető szabályozás, valamint az EUB-nak a fogyasztói irányelvet kötelező jelleggel értelmező

ítéletei adják meg. Az EUB C-26/13. számú és C-51/17. számú ítéletében kifejtett szempontrendszer alapján megállapította, hogy mind a kockázatfeltáró nyilatkozat, mind a vizsgált V.4. szerződéses pont – szerkezeti elhelyezéséből, valamint megszövegezéséből adódóan – áttekinthető szerkezetben, egyértelműen azonosítható és értékelésre alkalmas, érthető tartalommal jelent meg a fogyasztó számára. A perbeli esetben az alaki szempontú érthetőség elvárása ezáltal nem sérült. Az I-II. rendű alperesek által alkalmazott megoldás – a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozattal a fogyasztók előtt a szerződéskötést megelőzően feltárt és megismertetett ügyleti kockázatokra, majd a fogyasztók ezt követő, a szerződés megkötésével egyidejű nyilatkozatával a korlátlan árfolyamkockázat viseléséről – a szerződéskötés következményeinek kellő idejű megismerhetőségét biztosította. A felperes – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – nemcsak azt vehette számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerje annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésének nincs felső határa, az korlátlan. A korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan az I-II. rendű alperesek részéről nyújtott tájékoztatás teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét, ebből következően nem volt megállapítható a keresettel támadott főszolgáltatást megállapító szerződéses kikötés tisztességtelensége [rPtk. 209. §].

[24] A Kúria ugyancsak egyetértett a jogerős ítéletben a perbeli kölcsönszerződés keresettel támadott III. pont második és harmadik bekezdésében foglalt, a ténytanúsítványra vonatkozó kikötés tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelem tekintetében kifejtettekkel.

[25] A kezelési költség felszámítására vonatkozó, egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses rendelkezés tisztességtelensége körében a másodfokú bíróságnak azzal az álláspontjával szemben, amely szerint az adott költséget a főszolgáltatásért nyújtott ellenszolgáltatás részének tekintette, a Kúria az EUB C-621/17. számú ügyben hozott ítéletében megadott szempontokat követte.

[26] Kiemelte az EUB C-26/13. számú ítéletéből, hogy a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdése szerinti, a tisztességtelenség vizsgálhatóságának kivételét jelentő feltételeket megszorítóan kell értelmezni (42. pont). Hangsúlyozta, hogy a Kúria a devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződések egyes rendelkezéseinek tisztességtelenségéről szóló 2/2014. PJE határozatában az EUB jogértelmezését alapul véve maga is úgy foglalt állást, hogy a főszolgáltatást megállapító szerződési rendelkezéseknek azok tekinthetők, amelyek a szerződés jellemző szolgáltatását határozzák meg.

[27] A szerződés azon feltételeit, amelyek a szerződés elsődleges tárgyának fogalmába tartoznak, úgy kell érteni, mint amelyek a szerződés alapvető szolgáltatásait állapítják meg, és amelyek ilyenekként jellemzik azt. Ezzel szemben azok a feltételek, amelyek magának a szerződéses kapcsolatnak a lényegét meghatározó feltételekhez képest járulékos jelleggel bírnak, nem tartozhatnak az említett fogalomba (C-621/17. számú ítélet 32. pont, C-186/16. számú ítélet 35-36. pont).

[28] Az rPtk. 523. § (1) bekezdése szerint a kölcsön nyújtásnak, azaz a főszolgáltatásnak az ellenértéke a kamat, amelytől függetlenül a felek nincsenek elzárva attól, hogy megállapodjanak az adóst a kamaton felül terhelő további fizetési kötelezettségben. A felek utóbbi megállapodásával sem válik azonban az adós kamaton felül kikötött fizetési kötelezettsége a főszolgáltatás ellenértékévé – az adósnak a hitelező által rendelkezésére bocsátott összeg visszafizetéséből álló szolgáltatása alapvető elemévé (EUB C-621/17. 33. pont) –, ezért tisztességtelensége a fogyasztói irányelv 5. cikke alapján vizsgálható.

[29] Kiemelte a Kúria a C-621/17. számú ügyben hozott ítéletből az EUB által jelen ügyben is irányadó jelleggel megfogalmazott elvárásokat. A fogyasztói irányelvben biztosítani kívánt védelemre tekintettel – a fogyasztónak az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest jelentkező, mind tájékozottsági szintjében, mind tárgyalási lehetőségeiben megmutatkozó hátrányos helyzete miatt – fontos, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege a teljes egészében tekintett szerződésből észszerűen érthető vagy levezethető legyen. Ezenkívül a fogyasztónak képesnek kell lennie annak ellenőrzésére, hogy nincs-e átfedés a különböző költségek, vagy az azok ellenében nyújtott szolgáltatások között (43. pont). Habár a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben a fogyasztót terhelő kezelési költség összegét, kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék (45. pont), a fogyasztói irányelv megköveteli, hogy minden egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vizsgálható legyen az esetlegesen tisztességtelen jellegének megítélése céljából, melynek keretében a nemzeti bíróság feladata, hogy a fogyasztói irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és 5. cikkében megállapított szempontokat figyelembe véve meghatározza, az adott tényállás körülményeire tekintettel egy ilyen feltétel megfelel-e a jóhiszeműség, az egyensúly és az átláthatóság irányelvben támasztott követelményének. A vizsgált szerződési feltétel átlátható jellege az egyikét képezi azoknak a tényezőknek, amelyeket figyelembe kell venni a feltétel tisztességtelen jellegének a nemzeti bíróság által elvégzendő értékelése keretében, melynek során a bíróságnak az eljárás valamennyi körülményére tekintettel meg kell vizsgálnia először a jóhiszeműség követelményének az esetleges megsértését, és másodszor az ezen utóbbi rendelkezés értelmében vett, a fogyasztó kárára kialakult jelentős egyenlőtlenség esetleges fennállását (48-49. pontok).

[30] A felülvizsgált ítélet eltérő álláspontja miatt érdemben nem vizsgálta, hogy a kezelési költségre vonatkozó szerződéses rendelkezés eleget tesz-e a jóhiszeműségre, illetve az egyensúlyra (arányosságra) vonatkozó, az EUB hivatkozott ítéletéből is következő szempontoknak, amit a Kúria a felülvizsgálati eljárásban – annak korlátaiból következően – nem pótolhatott.

[31] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet – részítéletként – a felek közti szerződés létrejötte, az rHpt.-n alapuló semmissége, az árfolyamkockázattal összefüggésben adott tájékoztatás és a ténytanúsítványra vonatkozó kikötés tisztességtelensége tekintetében az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta,

a kezelési költség tekintetében viszont az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot ebben a körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[32] A Kúria iránymutatása szerint az új eljárásban a másodfokú bíróságnak a kezelési költség felszámítására vonatkozó szerződéses feltétel tisztességtelenségének megítélése körében a fellebbezés és a kereset megalapozottságához vizsgálni kell az előzőekben kifejtettek szerint – az EUB hivatkozott ítéletének a fentiekben túlmenően az 50., 51. és 55. pontjaiban is kifejtett – jóhiszeműség és egyensúly (arányosság) feltételének együttes teljesülését, elsődlegesen a szerződéskötéskori piaci kamatok figyelembevételével, az adott időben hasonló kondíciókkal (pénznem, futamidő, kockázati besorolás) rendelkező kölcsönszerződésekben felszámított átlagos – kezelési költség nélkül alkalmazott – kamatmérték, a kamat és a kezelési költség együttes átlagos mértéke és a THM mértékének értékelésével.

[33] A részítélettel elbírált kereseti kérelmek tekintetében eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperest a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte az I. és II. rendű alpereseknek a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdése alapján a kifejtett tevékenységgel arányban, áfával növelten meghatározott ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére. Úgy rendelkezett, hogy a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a szerint az állam viseli.

A felek nyilatkozatai az új másodfokú eljárásban

[34] Az új másodfokú eljárásban a felperes a fellebbezését fenntartotta és arra hivatkozott, hogy bár az árfolyamkockázat viselésének kérdésében a Kúria a felülvizsgálati eljárásban már 2021. május 25-én részítéletet hozott, azonban ezt követően mindössze 16 nappal később, 2021. június 10-én hozta meg az EUB a C-609/19. és a C-776/19. számú határozatait, amelyekben a tájékoztatás tisztességtelensége vizsgálatára vonatkozóan meghatározott kritériumok még nem álltak rendelkezésre a Kúria részítéletének meghozatalakor. Felhívta a figyelmet, hogy a Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú határozatában kifejtettek szerint nem jogkérdés eldöntését, hanem a tájékoztatás értelmezését igényli, hogy az adott tájékoztatás a Kúria 6/2013. PJE határozat, illetve 2/2014. PJE határozatában, illetve az EUB döntéseiben megfogalmazott követelményrendszer alapján tisztességesnek minősül-e. Ezért az árfolyamkockázatról történt tájékoztatás tisztességtelenségét az EUB vonatkozó gyakorlata alapján kell megítélni. Minthogy az EUB utóbbi ítéletei nyilvánvalóan nem álltak rendelkezésre akkor sem, amikor az elsőfokon, majd a másodfokon eljáró bíróság vizsgálta az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségét, a perben eljáró másodfokú bíróság figyelembe veheti, hogy az azokban meghatározott követelményeknek a perbeli szerződés vonatkozó feltétele és a kockázatfeltáró nyilatkozat című dokumentum nem felel meg. A nemzeti bíróság feladata a folyamatban lévő perbeli esetben az EUB ítéleteiben megerősített fogyasztóvédelmi alapelvek, a 93/13/EGK

irányelv szerint a teljes vizsgálat lefolytatása, és adott esetben a DH1 törvény 3. § (2) bekezdésének mellőzése a perben, a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítása mellett. Nyilatkozott, hogy kifejezetten le kíván mondani a 93/13/EGK irányelv alapján a szerződés egészének érvénytelenné nyilvánítása által okozott káros következményekkel szembeni védelemről, azaz az érvényessé tétel jogáról. Előadta, hogy az objektív mércével nézve sem érdeke az érvényessé tétel, hiszen a szerződés felmondásra került, azaz az egyösszegű visszafizetéstől az érvényben tartás sem védi meg. Az érvényben tartás ugyanazt a ténybeli és jogi helyzetet idézi elő, mintha a szerződés eleve nem tartalmazna tisztességtelen elemeket, és az nem lenne teljesen érvénytelen emiatt.

[35] Előadta, hogy a kezelési költség fizetésére kötelező szerződési feltétel sérti a tisztesség és jóhiszeműség követelményét, mert nem felel meg az átláthatósági követelménynek, hiszen a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege nem érthető, nem levezethető a szerződésből [EUB C-621/17. számú ítélet 54. pont]. Alkalmas arra, hogy a fogyasztó kárára jelentős egyenlőtlenséget idézzon elő, mivel a szerződési feltétel a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a felperes fogyasztót. Sérti a tisztesség, jóhiszeműség követelményeit azáltal is, hogy a fogyasztótól az ilyen szerződési feltétel elfogadása valóságos szerződéskötési tárgyalások esetén észszerűen nem lett volna elvárható [EUB C-415/11. számú ítélete, „Aziz” ügy].

[36] A feltétel nem minősül a főszolgáltatás ellenértékének, ezért annak tisztességtelensége vizsgálható. Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelemben arra hivatkozott, hogy az a hitel futamideje alatt felmerülő banki adminisztrációért fizetett ellenszolgáltatás. Ugyanakkor sem a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződésből, sem az üzletszabályzatból (7. oldal 5.5. pont), sem az alperes perbeli nyilatkozataiból nem derül ki az, hogy milyen jellegű szolgáltatás a hitel futamideje alatt felmerülő banki adminisztráció, a kölcsönszerződésből eredő vagy azt meghaladó szolgáltatást nyújt az alperes a részére a futamidő alatt, amiért a kezelési költséget megfizetteti vele. Ez önmagában is bizonyítja, hogy a bankkal szemben a tárgyalási lehetőségei és a tájékozottsági szintje tekintetében hátrányos helyzetben levő fogyasztó számára a kezelési költség ellenében ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege eleve nem érthető, nem világos, azaz átláthatatlan. Az rPtk. 201. § (1) bekezdéséből és az 523. §-ából következően a kölcsönszerződés esetén a szolgáltatás ellenértéke a kamat, ezen túlmenően díj csak abban az esetben számítható fel a fogyasztóval szemben, ha a bank a fogyasztónak a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségét meghaladó szolgáltatást nyújt.

[37] Hangsúlyozta, hogy az alperes állítása szerinti, a futamidő alatt felmerülő banki adminisztrációs szolgáltatás akkor sem alkalmas a kezelési költséggel kapcsolatos feltétel világosságának és érthetőségének megalapozására, ha a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeket meghaladó adminisztratív szolgáltatás. Egyrészről semmi nem indokolja, hogy ezen adminisztrációs szolgáltatások ellenértéke a kölcsönösszeg százalékos mértékében és devizában terhelje a felperes fogyasztót. Az adminisztrációs szolgáltatások költségei függetlenek a kölcsön összegétől, így a kezelési költség százalékos meghatározása eleve sérti az átláthatóság követelményét. Másrészről az átláthatóság sérelmét okozza, hogy a kezelési költséget a szerződés devizában állapítja meg, mert így a felperes fogyasztó a forint gyengülése esetén annak ellenére köteles magasabb összegű kezelési költség megfizetésére,

hogy az alperes költségei ténylegesen emelkednének, vagyis az alperes az állított költségei változása nélkül is árfolyamnyereségre tehet szert a fogyasztó hátrányára. A szerződésben foglalt feltételek kifejezetten egy szót sem tartalmaznak arról, hogy a kezelési költség az bizonyos adminisztrációs szolgáltatásokért fizetendő díj, hogy ezek az adminisztrációs szolgáltatások miért a kölcsönszerződéssel kapcsolatosak. A szerződés arról sem szól, hogy a kezelési költség egy átalánydíj, amit az adminisztrációs szolgáltatásokért kell fizetni. Emiatt az átláthatóság okán is tisztességtelenek a kezelési költséggel kapcsolatos feltételek, hiszen nem derül ki, hogy a kamatban már esetleg érvényesített díjakat még egyszer felszámítja és megfizetteti-e az alperes a felperes fogyasztóval.

[38] A perbeli szerződésben kikötött kezelési költség az EUB C-415/11. számú ítéletében („Aziz” ügy) kifejtett szempontok alapján alkalmas arra, hogy a fogyasztó kárára jelentős egyenlőtlenséget idézzon elő, mivel a szerződési feltétel a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a felperes fogyasztót, hiszen a pénzkölcsön nyújtás az alperes által a kezelési költség alapjául állított adminisztratív szolgáltatásokat magában foglalja, így annak fejében az ügyleti kamaton kívül további díj vagy költség felszámításának az rHpt. 2. számú melléklet 10.2.a. pont és a 10.3. pont alapján nem lenne helye. A devizában történt felszámítás indokolatlan és sérti a jóhiszeműség és tisztesség elvét, mert a kezelési költség tekintetében is külön korlátlan árfolyamkockázat viselésének teszi ki a fogyasztót. A devizában történt felszámítás miatt a kezelési költség lényegében korlátlan összegű is lehet, annak forintösszegét tekintve. Az pedig fogalmilag kizárt, hogy az úgynevezett „adminisztratív” szolgáltatás korlátlan mértékű és összegű szolgáltatás lehet. Ennek a szolgáltatásnak ugyanis nincsen ilyen mértéke a jellegéből adódóan. Az rHpt. később hatályba lévő 210. § (5) bekezdése már kifejezetten meg is tiltotta, hogy a kezelési költséget a bank devizában számolja fel, mert az aránytalan és tisztességtelen.

[39] Az alperes az új eljárásban a Kúria részítéletének indokolásában foglaltakra figyelemmel előadta, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatás jellege a szerződésből ézszerűen érthető, levezethető, az egyes költségek egymástól jól elkülöníthetőek. A kölcsönszerződésben a kezelési költség fizetésére vonatkozó kötelezettség és a kezelési költség mértéke külön – a többi költségtől elkülöníthetően – a kölcsönszerződés II. pontjában szerepel. A kezelési költség 2,04% volt a II.2. pontban foglaltak szerint. A kezelési költség felszámítása az üzletszabályzat 5.5. pontjában rögzítettek szerint az ügyleti év elején fennálló tőketartozás után kerül meghatározásra, és havonta esedékes, mely az éves kezelési költség 1/12-ed része. A kezelési költség felszámításával kapcsolatos rendelkezéseket a kölcsönszerződés részét képező, üzletszabály is rögzített, az általános rendelkezések 1.1. pontja alapján a devizahitel kezelési költsége a folyósítást követően devizában kerül nyilvántartásra és elszámolásra. Az 5.1. pontban szerepel, hogy a mindenkor hatályos hirdetményben közzétett kezelési költség változó mértékű és a 7.1. pont szerint az esedékes havi törlesztőrészletek a szerződésszerű teljesítés esetére érvényesítendő ügyleti kamat és kezelési költség időarányos részét is magukban foglalják. Ezért a kölcsönszerződés és annak részét képező üzletszabályzat, hirdetmény szerint a felperes számára is egyértelmű és érthető kellett legyen, hogy az ügyleti kamaton felül a kezelési költség címén is terheli fizetési kötelezettség, sem annak induló mértéke, sem a későbbi meghatározása tekintetében nem merülhettek fel kétségei.

[40] Az alperes előadta, hogy a kezelési költséget átalányként számítja fel az adminisztrációs költségei megtérítésére. A működési költség körébe tartozó, a kezelési költséget ellentételező szolgáltatásként a kölcsönszerződés nyilvántartásával, elszámolásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, behajtásával, illetve a CHF alapú kölcsön miatt különösen jelentős forrásfinanszírozásával kapcsolatos szolgáltatásaiért számította fel. Kiemelte, hogy a kezelési költség ellenében nyújtott banki szolgáltatások részletezésének a hiánya az EUB C-621/17. számú ítélete szerint önmagában nem eredményezheti a kezelési költségekre vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségét. Arra hivatkozott, hogy a működése során felmerülnek olyan köztudomású költségek, amelyek az ügyleti kamatban nem térülhetnek meg, a fogyasztók általi közvetlen vagy közvetett megfizetése ugyanakkor a gazdasági realitást tükrözi. Hangsúlyozta, hogy a kezelési költség felszámítása megfelel a jóhiszeműség és egyensúly (arányosság) feltételének. Megállapítható a Magyar Nemzeti Bank honlapján közzétett és általa csatolt információs táblázat alapján, amely az átlagos hitelköltségeket időszakra, hiteltípusokra lebontva tartalmazza, hogy nem aránytalan a kikötött kezelési költség mértéke. A háztartásoknak nyújtott svájci frank fogyasztási és lakáscélú hitelek átlagos évesített kamatlába a szerződéskötés időpontjában, szabadfelhasználású jelzáloghitel és változó kamatozás vagy legfeljebb egy éves kamatfixálás esetén 3,96%. A háztartásoknak nyújtott svájci frank fogyasztási és lakáscélú hitelek átlagos hitelköltség mutatója a szerződéskötés időpontjában szabadfelhasználású jelzáloghitel és változó kamatozás vagy legfeljebb egy éves kamatfixálás esetén 7,20%. Az MNB által közzétett táblázatból kalkuláltan a THM mínusz kamatláb 3,24%. A felperest a kölcsönszerződés II.1. pontja alapján évi 4,7% ügyleti kamat terhelte, amely a 2,04%-os mértékű kezelési költséggel együtt sem jelent jelentős egyenlőtlenséget a felperes terhére, mert az együttes hitelköltség 6,74% összege is az átlagos hitelköltség mutató alatti. Mindebből megállapítható, hogy a kezelési költség mértéke a perbeli esetben nem haladta meg a tárgyidőszakban a hasonló kondíciókkal rendelkező kölcsönszerződésekben alkalmazott kezelési költség mértékét, így a felperes terhére nem alakulhatott ki egyenlőtlenség. Az alperes nem érvényesít ugyanazért a tevékenységért kétszer díjat, nem számít fel az adós terhére ellenszolgáltatást úgy, hogy annak háttérében nincs a fogyasztó érdekében is végzett banki szolgáltatás.

[41] A felperes álláspontja az volt, hogy az EUB C-621/17. számú ítéletéből nem levezethető a Kúria részítéletében a jóhiszeműség és egyensúly (arányosság) feltételének együttes teljesülése vizsgálatára meghatározott szempontok, mert annak 51. pontja szerint a jelentős egyenlőtlenség esetleges fennállásának vizsgálata nem korlátozódhat olyan mennyiségi jellegű gazdasági értékelésre, amely egyrészt a szerződés tárgyát képező ügylet teljes költségének, másrészt a fogyasztóra hárított költségeknek az összevetésén alapul. A jelentős egyenlőtlenség ugyanis eredhet önmagában abból, hogy kellően súlyos mértékben sérül a fogyasztónak mint szerződéses félnek az alkalmazandó nemzeti rendelkezések szerinti helyzete, akár úgy, hogy szűkebbé válik a jogok tartalma, amelyek e rendelkezések alapján a szerződésből fakadóan megilletik, akár úgy, hogy korlátozzák e jogok gyakorlását, akár úgy, hogy olyan további kötelezettséggel terhelik, amelyet a nemzeti szabályok nem írnak elő (EUB C-226/12). Ezért a perbeli feltétel tisztességtelenségének vizsgálata sem korlátozódhat a piaci kamatokhoz, a más, de hasonló kondíciókkal rendelkező kölcsönszerződésekben felszámított átlagos – kezelési költség nélkül alkalmazott – kamatmértékhez, a kamat és a kezelési költség együttes átlagos mértékéhez, a THM mértékéhez viszonyított vizsgálatra. Ha jogellenesen terhel az alperes kezelési költséget a felperesre, akkor az már nem is lehet kérdés, hogy mennyire arányos a piaci kamathoz vagy az MNB átlagos adataihoz képest.

[42] A perbeli szerződésben kikötött kezelési költség a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a felperes fogyasztót, hiszen a pénzkölcsön nyújtás az alperes által a kezelési költség alapjául állított adminisztratív szolgáltatásokat magában foglalja, így annak fejében az ügyleti kamaton kívül további díj vagy költség felszámítására az rHpt. 2. számú melléklet 10.2.a. pont és a 10.3. pont alapján. Az alperes saját nyilatkozata szerint a kölcsönhöz kapcsolódó, az ügyleti kamatban érvényesíthető szolgáltatást nyújt és ennek fejében fizetteti a kezelési költséget, amit átalányként számít fel az adminisztrációs költségei megtérítésére. Ez esetben viszont az rHpt. alapján nincs helye külön kezelési költség felszámításának.

[43] A százalékos mértéket tekintve látszólag helyesnek tűnhetnek az alperes állításai, miszerint az MNB által közzétett információs táblázat adataihoz viszonyítva nem aránytalan a kezelési költség mértéke, az nem haladta meg a tárgyidőszakban a hasonló kondíciókkal rendelkező kölcsönszerződésekben alkalmazott kezelési költség mértékét. Ezek a következtetések azonban a szerződés többi feltételével együtt vizsgálva a kezelési költség forint összegét tekintve azonban nem állják meg a helyüket. A devizában történő megállapítás miatt az árfolyamváltozás esetén lényegében korlátlan összegű kezelési költséget terhelhet az alperes a felperesre akkor is, ha nem változik a 2,04%-os mérték. Ezt az egyre magasabb forintösszeget akkor is megkapja az alperes, ha a költségei nem nőnek ilyen mértékben, ezzel pedig indokolatlan nyereségre tesz szert. További nyereségre tesz szert azzal is, hogy az ügyleti év első napján fennálló tőketartozás alapján állapítja meg az éves kezelési költséget az ügyleti évre és azt osztja 12-vel, azaz havonta emiatt is több forint összeget szed be a felperestől.

A másodfokú bíróság új eljárásban hozott döntése és jogi indoka

[44] A felperes árfolyamkockázat viselését korlátlanul áthárító feltétel egész szerződés érvénytelenségét eredményező tisztességtelenségének megállapítására irányuló keresetét elutasító jogerős érdemi döntést a Kúria mint felülvizsgálati bíróság részítéletével hatályában fenntartotta. A rPp. 229. § (1) bekezdése szerint a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek – ideértve azok jogutódait is – egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék.

[45] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.407/2020/5. számú részítéletével elbírált rendelkezéseit nem érintette, kizárólag a 2006. március 31-én létrejött kölcsönszerződés kezelési költségére vonatkozó II.2. pontja érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránti keresetet elbíráló részét bírálta felül a Kúria új eljárás lefolytatására adott kötelező utasításait követve.

[46] A fellebbezés alapos.

[47] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében alaptalanul érvelt azzal, hogy a kezelési költség megfizetésére kötelező szerződési feltétel tisztességtelensége az általa megjelölt kivételi okok miatt ne lenne vizsgálható. Az EUB következetes gyakorlata szerint a 93/13/EGK irányelvben meghatározott kivételeket szorosan kell értelmezni. A szerződés elsődleges tárgyának a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdése értelmében azok a feltételnek minősíthetők, amelyek a szerződés alapvető szolgáltatásait állapítják meg és amelyek ilyenként jellemzik azt (C-186/16).

A kezelési költség nem minősül a főszolgáltatás ellenértékének, így tisztességtelensége vizsgálható. Az rPtk. 209. § (6) bekezdése pedig a jogszabály által megállapított, vagy a jogszabály előírásainak megfelelően meghatározott, azaz azon szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálatát zárja ki, amely feltétel a felek eltérő megállapodásának hiányában is a szerződésük részévé válik, a kezelési költség pedig nyilvánvalóan nem ilyen. Az az alperes védekezésében megjelenő érvelés, amely szerint a pénzügyi ágazati jogszabályok lehetővé tették a kezelési költség felszámítását, az erre vonatkozó feltétel tisztességtelenségének megítélése szempontjából semmilyen jelentőséggel nem bír, csupán azzal a következménnyel jár, hogy a kezelési költség kikötése nem ütközik jogszabályba. Ebből azonban nem vonható le az az ellenkérelemben levezetett következtetés, hogy ebből az okból az rPtk. 209. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek esetében nem is lehet tisztességtelen.

[48] Az EUB a C-621/17. számú ügyben hozott ítéletében hangsúlyozta, hogy hatásköre a 93/13/EGK irányelv 3. cikk (1) bekezdésében szereplő „tisztességtelen feltétel” fogalmának, valamint annak értelmezésére terjed ki, hogy a nemzeti bíróság milyen szempontokat alkalmazhat vagy köteles alkalmazni valamely szerződési feltétel irányelvi rendelkezésekre tekintettel történő vizsgálatakor, de a tagállami bíróság feladata, hogy e szempontok alapján az adott tényállás sajátos körülményei függvényében az adott szerződési feltétel minősítéséről döntsön. Ennek keretében a nemzeti bíróság feladata, hogy az irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és 5. cikkében meghatározott szempontokat figyelembe véve meghatározza, hogy a vizsgált feltétel megfelel-e a jóhiszeműség, az egyensúly és az átláthatóság ezen irányelvben támasztott követelményének.

[49] Az EUB az átláthatóság követelményével kapcsolatban több ítéletében kifejtette, hogy az írásbeli szerződési feltételnek mindig világosnak és érthetőnek kell lennie. E követelményt úgy kell értelmezni, hogy az nem csak azt követeli meg, hogy az érintett feltételnek nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket (C-348/14. számú ítélet).

[50] Az EUB a C-621/17. számú ügyben hozott ítéletének 40. és 41. pontjaiban emlékeztetett arra, hogy a szerződés nem tekinthető úgy, mint ami átlátható jelleggel tünteti fel a fogyasztó fizetési kötelezettségének indokát, amennyiben vitatott, hogy a hitelező köteles tényleges ellenszolgáltatást nyújtani a fogyasztó fizetési kötelezettsége fejében (C-143/13. számú ítélet). Amennyiben a fogyasztó vitatja, hogy a fizetési kötelezettsége ellenében bármely valós szolgáltatást nyújtanának a számára, a nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az érdekeltet tájékoztatták-e a fizetési kötelezettségét megalapozó indokokról.

[51] Az EUB C-621/17. számú ügyben hozott ítéletének 45. és 54. pontja szerint önmagában az, hogy a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatásokat a szerződések nem részletezik, kiszámítási módját nem magyarázzák, nem jelenti azt, hogy az azokhoz kapcsolódó feltételek nem felelnek meg az átláthatóság követelményének, amennyiben a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege észszerűen érthető vagy levezethető a teljes szerződésből. A 43. pontja alapján ugyanakkor a bankkal szemben a tárgyalási lehetőségei és a tájékozottsági szintje tekintetében hátrányos helyzetben lévő fogyasztó számára a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellegére az összességében értékelt szerződésből levezethetőnek kell lennie.

[52] A felperes kifejezetten állította, hogy a kezelési költség ellenében semmilyen ellenszolgáltatásban nem részesül, mert a pénzkölcsön nyújtással járó költségekre is figyelemmel határozta meg az alperes a kamatot. A kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatásoknak a jellege észszerűen nem érthető, nem levezethető a teljes egészében tekintett szerződésből sem. Önmagában abból a körülményből, hogy az alperes pénzügyi intézmény által a szerződésben vállalt pénzkölcsön nyújtás teljesítésének érdekében költségekkel járó tevékenységek ellátására, a pénzügyi intézmény költségekkal járó működésére van szükség, nem következik, hogy az alperes további szolgáltatást nyújt a részére a szerződés alapján, és az sem, hogy ezeket a költségeket a kamat meghatározása során nem vette figyelembe. Így nem volt abban a helyzetben sem, hogy ellenőrizze, hogy van-e átfedés más fizetési kötelezettségével.

[53] Az alperes a per során nem hivatkozott arra, hogy a felperest szóban részletesebben tájékoztatta volna a szerződéskötés során a fizetési kötelezettségét megalapozó indokokról, ezért a szerződés és a részévé vált üzletszabályzat, hirdetmény tartalma alapján volt vizsgálható, hogy az átlátható jelleggel tünteti-e fel a fogyasztó fizetési kötelezettségének indokát.

[54] A fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír az, hogy a szerződéskötést megelőzően megismerheti-e a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit. Többek között ezen információk ismerete alapján dönti el, hogy az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeknek elkötelezi-e magát (C-377/14. számú ítélet 64. pont).

[55] A Fővárosi Ítéltábla egyetértett a felperesnek azzal az érvelésével, hogy a szerződés nem tüntette fel a tájékoztatási szintje és a tárgyalási lehetőségei tekintetében hátrányos helyzetben lévő fogyasztó felperes számára átlátható jelleggel, hogy melyek a kezelési költség fizetési kötelezettségét megalapozó indokok. Ahhoz ugyanis, hogy a fogyasztó a szerződés megkötéséről a hitelező által egyoldalúan meghatározott mértékű, a devizában nyilvántartott tartozás alapján megállapított kezelési költségre tekintettel megalapozottan hozhasson döntést, át kell látnia azt, hogy azzal a hitelezőnek milyen jellegű, a kamatban nem érvényesített költségei megtérítésére kell kötelezettséget vállalnia. Erre tekintettel tud döntést hozni arról, hogy az általános szerződési feltételt alkalmazó pénzügyi intézmény által %-ban meghatározott átalány költség valós és reális, általa elfogadható-e. Ez a szerződésben nem volt meghatározva, de a teljes szerződésből sem volt észszerűen érthető, levezethető. Sem a szerződés kezelési költség megfizetésének kötelezettségét meghatározó II.2. pontjában, sem a szerződésben máshol nem szerepel, hogy az az alperes mely tényleges tevékenységei alapján kalkulált költsége, így annak indokoltsága a fogyasztó számára nem ellenőrizhető.

[56] A 93/13 irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy valamely szerződési feltétel tisztességtelen voltát a szerződéskötés időpontjában, a szerződés tárgyát képező áru vagy szolgáltatás természetének, a szerződéskötés valamennyi körülményének, továbbá e szerződés vagy más olyan szerződés összes többi feltételének figyelembevételével kell megítélni, amelytől e szerződés függ.

[57] A Fővárosi Ítéltábla a Magyar Nemzeti Bank honlapján közzétett, az alperes által csatolt információs táblázat felperes által sem vitatott tartalma alapján megállapította, hogy a peres felek szerződésében kikötött kezelési költség nem haladta meg a szerződéskötéskori időben hasonló kondíciókkal (pénznem, futamidő, kockázati besorolás) rendelkező kölcsönszerződésekben felszámított átlagos kezelési költséget, és a peres felek szerződésében kikötött kamatmértékkel együtt sem haladta meg a szerződéskötéskori időben hasonló kondíciókkal (pénznem, futamidő, kockázati besorolás) rendelkező kölcsönszerződésekben kezelési költség nélkül alkalmazott kamatmértéket sem.

[58] Az EUB C-621/17. számú ügyben hozott ítéletének 51. pontja értelmében a jelentős egyenlőtlenség nem korlátozódhat olyan mennyiségi jellegű gazdasági értékelésre, amely egyrészt a szerződés tárgyát képező ügylet teljes költségének, másrészt a vizsgálati feltétellel a fogyasztóra hárított költségeknek az összevetésén alapul (EUB C-226/12.). A jelentős egyenlőtlenség ugyanis eredhet önmagában abból, hogy kellően súlyos mértékben sérül a fogyasztónak mint szerződő félnek az alkalmazandó nemzeti rendelkezések szerinti helyzete.

[59] Az EUB C-415/11. számú Aziz ügyben kifejtette, hogy a 93/13/EGK irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti, a fogyasztó kárára előidézett jelentős egyenlőtlenség abban az esetben állapítható meg, ha szerződési feltétel a hátrányos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót. A kezelési költség nem díj, hanem költség, ami a fogalmából adódóan az alperes oldalán a felperes érdekében felmerült indokolt kiadás.

Költségként tehát a fogyasztó érdekében felmerült valóságos kiadások számíthatók fel, annak a kiadásnak a fogyasztó általi megtérítése viszont nem követelhető, ami kizárólag a hitelező érdekében álló tevékenységgel áll összefüggésben, illetve ami a hitelező alapvető szerződéses kötelezettségének és az ehhez tartozó törvényi kötelezettség teljesítésével kapcsolatos. Az rPtk. 201. § (1) bekezdéséből és 523. §-ából következően kölcsönszerződés esetén a szolgáltatás ellenértéke az ügyleti kamat, ezen túlmenően költség csak az abban az esetben számítható fel a fogyasztóval szemben, ha a bank a fogyasztónak a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségét meghaladó szolgáltatást nyújt. Ilyen többlétszolgáltatás azonban a perbeli szerződésből és az alperes előadásából sem következik. Az rHpt. 2. számú melléklet 10.2.a. pontjában, valamint a 10.3. pontjában foglaltak szerint a kamat, mint ellenszolgáltatás ellenében, és kizárólag ennek az ellenében végzett pénzkölcsön nyújtás magában foglalja a hitelképesség vizsgálatával, a hitel- és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelembe kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is. Az rHpt. említett értelmező rendelkezéseiből tehát az következik, hogy a 10.3. pontban megjelölt és az alperes által a kezelési költség alapjául állított szolgáltatásokat a pénzkölcsön nyújtás magában foglalja, aminek ellenszolgáltatása az ügyleti kamat.

[60] Mindezeknek a rendelkezéseknek azért van jelentősége, mert az alperes a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatásokat kifejezetten az rHpt. 2. számú melléklet 10.3. pontjában nevesített szolgáltatásokban határozta meg, amiért az ügyleti kamaton felüli további ellenszolgáltatás az rHpt. 2. számú melléklet 10.2.a. és 10.3. pontjának egybevetett értelmezése alapján sem számítható fel. A kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások pedig részben az alperes törvényi kötelezettségének teljesítésével kapcsolatos szolgáltatások, részben pedig nem a felperes érdekében álló tevékenységgel függnek össze, amiért külön költség nem számítható fel. A prudens működés a betétesek, nem pedig az adósok érdekét szolgálja. Tény, hogy a kezelési költség fogalmát a jogszabályok nevesítik, a kamaton túlmenően költség azonban csak abban az esetben számítható fel a fogyasztóval szemben, ha a pénzügyi intézmény a fogyasztónak a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségét meghaladó, a fogyasztó érdekében álló szolgáltatást nyújt. A szerződés teljesítése során az alperesnek keletkezhetnek adminisztratív kiadásai, ezek azonban a bank saját üzleti kockázatába tartozó olyan működési költségek, amelyeket átalánydíj formájában sem terhelhet a fogyasztóra. A kezelési költség tőketartozás, illetve az év elején fennálló tőketartozás százalékos mértékében való meghatározása nem lehet indokolt, hiszen ha merül is fel a fogyasztó érdekében nyújtott tevékenység ellenében az alperesnek költsége, az nem függhet a folyósított kölcsön összegétől, Magyarországon működő pénzintézet esetében pedig a költség devizában való felszámítása és nyilvántartása bizonyosan indokolatlan.

[61] Mindebből következik, hogy a szolgáltatás nélküli ellenszolgáltatásról szóló szerződési feltétel jelentős egyensúlytalanságot eredményezett a felek viszonyában, és alappal feltételezhető, hogy egyedi megtárgyalás esetén a felperes ilyen tartalmú szerződési kikötést észszerűen nem fogadott volna el.

[62] Mindezek alapján a másodfokú bíróság az adott ügyben a bíróság rendelkezésére bocsátott okirati bizonyítékokat és a felek előadását az rPp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak szerint értékelve az elsőfokú bíróságtól eltérően arra a következtetésre jutott, hogy a kezelési költség kikötéséről szóló feltételek nem világosak és nem érthetőek,

továbbá a szerződő felek viszonyában a jóhiszeműség követelményét sértve egyensúlytalan helyzetet teremtenek, ezért tisztességtelenek.

[63] A tisztességtelenség uniós jogi jogkövetkezménye, miszerint a felperest a kezelési költség fizetését előíró szerződési feltétel nem köti, magából az érvénytelenség megállapításából fakad.

[64] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az rPp. 253. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta és a kezelési költség fizetését előíró szerződési feltétel tisztességtelenségét az rPp. 213. § (3) bekezdése alapján hozott közbenső ítéletben állapította meg, mert a felperes ebből adódó túlfizetésének meghatározása és elszámolása érdekében további eljárási cselekményekre van szükség, az a rendelkezésre álló adatok alapján nem meghatározható.

[65] Azösszagszerűségre folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróságnak már csak a felek fizetési kötelezettségéről, e körben a szerződési feltétel tisztességtelenségéből eredő túlfizetésről kell határoznia, amihez a felperesnek elsősorban a DH2 törvény 37. § (1) bekezdéséből és 37/A. § (1) bekezdéséből következően a tisztességtelen feltételből fakadó túlfizetése összegét, illetve azt az összeget kell meghatároznia, amelynek megfizetése alól mentesül.

[66] A Fővárosi Ítéltábla a felek másodfokú eljárásban felmerült költségét az rPp. 252. § (4) bekezdésének alkalmazásával a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5), (6) bekezdése és 4/A. §-a szerint a másodfokú eljárás idő- és munkaszükségletét figyelembe véve csupán megállapította, amiről az elsőfokú bíróságnak azösszagszerűségre folytatódó eljárás eredményéhez képest pervesztesség-pernyertesség arányában az ítéletben kell majd határoznia.

Budapest, 2021. október 20.

Dr. Pusztai Anita

a tanács elnöke, előadó

Dr. Lupóczné dr. Krammer Edit
Csaba

Dr. Pásztor

bíró

bíró

